JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

CHRISTINE STIX-HACKL

26 päivänä toukokuuta 2005 [1]

I Johdanto

1. Komissio väittää tässä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä, että Espanjan kuningaskunta on rikkonut Baix Terin alueella (Geronan maakunta) useita ympäristönsuojeludirektiivejä erilaisilla ympäristökuormituksilla, jotka johtuvat lähinnä useasta siellä tehokasvatusta harjoittavasta sikalasta.

2. Nyt käsiteltävä asia on asianomaisten direktiivien ja esitettyjen oikeuskysymysten osalta läheisessä asiayhteydessä asiaan C-416/02, jossa annoin ratkaisuehdotuksen 12.5.2005. [2] Siltä osin kuin nämä asiat ovat päällekkäisiä, viittaan näin ollen kyseisen ratkaisuehdotuksen asianomaisissa kohdissa esittämiini toteamuksiin.

3. Ei voida kuitenkaan jättää huomiotta sitä, että nyt käsiteltävä asia eroaa jo tosiseikastonsa osalta merkittävästi asiasta C-416/02, vaikka kolme neljästä kanneperusteesta koskee samoja direktiivejä tai direktiivien säännöksiä. Asiassa C-416/02 oli suureksi osaksi kyse ympäristökuormituksista ja lain rikkomisista, jotka johtuivat yhdestä yksittäisestä sikalasta, kun taas tässä oikeudenkäynnissä on kyse pikemminkin ympäristökuormituksista ja lainvastaisuuksista, jotka johtuvat useista tietyn alueen sikaloista.

4. Kun tutkitaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä laajemmalle levinneiden laiminlyöntien tai jäsenvaltiossa direktiivin käytännön täytäntöönpanon yhteydessä tapahtuneiden "rakenteellisten" puutteiden perusteella, on kuitenkin luonnollisesti noudatettava osittain "kokonaisvaltaisempaa" näkemystä kuin tapauksessa, jossa jäsenvaltioita arvostellaan yksittäisen tosiseikaston tai yksittäistapauksen perusteella siitä, että se ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä, jotta direktiivi pantaisiin käytännössä täytäntöön. [3]

1 — Alkuperäinen kieli: saksa.

2 — Vireillä olevassa asiassa C-416/02, komissio v. Espanja, 12.5.2005 antamani ratkaisuehdotus (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

3 — Ks. tästä näkemykset, joita julkisasiamies Geelhoed on esittänyt direktiivin "rakenteellisesta" rikkomisesta asiassa C-494/01, komissio v. Irlanti, 23.9.2004 antamassaan ratkaisuehdotuksessa (tuomio 26.4.2005, Kok. 2005, s. I-3331, 43 kohta ja sitä seuraavat kohdat), ks. tästä jäljempänä 23–25 kohta.

5. Komissio katsoo, että seuraavia ympäristönsuojeludirektiivejä on rikottu:

Jätteistä 15 päivänä heinäkuuta 1975 annettu neuvoston direktiivi 75/442/ETY,[4] sellaisena kuin se on muutettuna 18.3.1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/156/ETY[5] (jäljempänä jätedirektiivi).

Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27 päivänä kesäkuuta 1985 annettu neuvoston direktiivi 85/337/ETY[6] (jäljempänä YVA-direktiivi), sellaisena kuin se on muutettuna 3.3.1997 annetulla neuvoston direktiivillä 97/11/EY[7] (jäljempänä YVA-muutosdirektiivi).

Pohjaveden suojelemisesta tiettyjen vaarallisten aineiden aiheuttamalta pilaantumiselta 17 päivänä joulukuuta 1979 annettu neuvoston direktiivi 80/68/ETY[8] (jäljempänä pohjavesidirektiivi).

Juomaveden laadusta 15 päivänä heinäkuuta 1980 annettu neuvoston direktiivi 80/778/ETY[9] (jäljempänä juomavesidirektiivi).

II Asiaa koskeva lainsäädäntö

6. Jätedirektiivin, pohjavesidirektiivin sekä YVA- ja YVA-muutosdirektiivin asiaa koskevien säännösten osalta viittaan asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 3–6 kohtaan.

7. Nyt käsiteltävässä asiassa on merkitystä lisäksi YVA-muutosdirektiivin liitteessä II olevalla 1 kohdan e alakohdalla, jonka sanamuoto on seuraava:

"HANKKEET, JOITA TARKOITETAAN 4 ARTIKLAN 2 KOHDASSA

1. Maanviljelys, metsänhoito ja vesiviljely

— —

4 — EYVL L 194, s. 39.
5 — EYVL L 78, s. 32.
6 — EYVL L 175, s. 40.
7 — EYVL L 73, s. 5.
8 — EYVL 1980, L 20, s. 43.
9 — EYVL L 229, s. 11.

e) Karjan tehokasvatukseen tarkoitetut laitokset (muut kuin liitteessä I mainitut)."

8. Juomavesidirektiivissä säädetään muun muassa seuraavaa:

7 artiklan 6 kohta

"Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että juomavesi täyttää vähintään liitteessä I olevat vaatimukset."

Liitteessä I olevassa C osassa MUUTTUJAT, JOTKA KOSKEVAT AINEITA, JOTKA (liiallisina määrinä) OVAT HAITALLISIA, mainitaan otsikolla 20 nitraattien osalta ohjetasoksi 25 mg/l ja suurimmaksi sallituksi pitoisuudeksi 50 mg/l.

III Tosiseikasto

9. Geronan maakunnan asianomainen alue Baix Ter sijaitsee Espanjan koillisrannikolla Kataloniassa. Tällä alueella, joka käsittää Ter-joen suun Välimeren rannalla, sijaitsee useita sikaloita.

10. Kuten komissio on todennut kanteen kohteesta, jätedirektiiviä, YVA-direktiiviä (tai YVA-muutosdirektiiviä) sekä pohjavesidirektiiviä koskevat väitteet liittyvät useiden sikaloiden rakentamiseen, laajentamiseen ja toimintaan Baix Terin alueella. Pohjavesidirektiiviin ja juomavesidirektiiviin liittyvät väitteet koskevat lisäksi siitä johtuvaa ja Espanjan hallituksen suureksi osaksi myöntämää Baix Terin alueen pohjaveden pilaamista (nitraatilla) ennen Ter-joen laskemista Välimereen ja siten sen juomaveden pilaamista, jonka useat Empordàn kunnat ottavat tästä pohjavedestä.

IV Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely ja oikeudenkäynti

11. Komissio sai vuonna 2000 erään ympäristönsuojeluryhmän tekemän kantelun perusteella tiedon kyseisen alueen pilaamisesta. Keskusteltuaan Espanjan hallituksen kanssa komissio katsoi, että Espanjan kuningaskunta oli rikkonut useita ympäristönsuojeludirektiivejä, ja osoitti sille 25.10.2000 virallisen huomautuksen, jossa se kehotti tätä esittämään näkemyksensä kahdessa kuukaudessa.

12. Komission mielestä Espanjan hallituksen 1. ja 15.2.2001 päivätyt vastauskirjeet eivät poistaneet jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskenutta epäilyä, joten se osoitti 26.7.2001 päivätyllä kirjeellä Espanjan hallitukselle perustellun lausunnon, jossa se arvosteli sitä tämän ratkaisuehdotuksen johdannossa [10] mainittujen direktiivien rikkomisesta ja kehotti Espanjan kuningaskuntaa toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa. Espanjan hallitus vastasi 3.12.2001 ja 29.1.2002 päivätyillä kirjeillä.

13. Koska komissio katsoi, että Espanjan kuningaskunta ei ollut noudattanut velvoitteitaan, se nosti 14.3.2003 päivätyllä kirjelmällä yhteisöjen tuomioistuimessa Espanjan kuningaskuntaa vastaan EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka kirjattiin yhteisöjen tuomioistuimen rekisteriin 19.3.2003.

14. Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

1) toteaa, että koska Espanjan kuningaskunta

a) ei ole toteuttanut direktiivin 75/442/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/156/ETY, 4, 9 ja 13 artiklasta johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi edellytettyjä toimenpiteitä, koska se ei ole toteuttanut tarpeellisia toimenpiteitä varmistaakseen, että Geronan maakunnan Baix Terin alueen sikaloista peräisin olevista jätteistä huolehditaan tai että ne hyödynnetään vaarantamatta ihmisten terveyttä tai pilaamatta ympäristöä, ja koska mainituilla sikaloilla suurimmaksi osaksi ei ole direktiivissä edellytettyä lupaa eikä niissä ole suoritettu tällaisille yrityksille välttämättömiä säännönmukaisia tarkastuksia,

b) ei ole suorittanut ennen mainittujen sikaloiden hankkeiden toteuttamista tai laajentamista niiden ympäristövaikutusten arviointia, kuten direktiivin 85/337/ETY, alkuperäisessä versiossaan tai sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/11/EY, 2 artiklassa ja 4 artiklan 2 kohdassa edellytetään,

c) ei ole toteuttanut tarvittavia hydrologisia tutkimuksia tämän kanteen kohteena olevien sikaloiden pilaamalla alueella, kuten direktiivin 80/68/ETY 3 artiklan b kohdassa, 5 artiklan 1 kohdassa ja 7 artiklassa edellytetään,

10 — Ks. edellä 5 kohta.

d) ja koska direktiivin 80/778/ETY liitteessä I olevan C osan 20 kohdan mukainen nitraattimuuttujan suurin sallittu pitoisuus ylitetään muutamissa yleisissä vedenjakelujärjestelmissä Baix Terin alueella kyseisen direktiivin 7 artiklan 6 kohdan vastaisesti,

se ei ole täyttänyt kyseisten direktiivien noudattamisen edellyttämiä velvoitteitaan ja

2) velvoittaa Espanjan kuningaskunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

V Jätedirektiivin rikkominen

A *Asianosaisten olennaiset lausumat*

15. *Komissio* esittää, että riidanalaiset sikalat tuottavat suuria määriä jätettä ja erityisesti lantavettä ja eläinten raatoja. Näiden jätteiden käsittely kuuluu komission mukaan muiden sovellettavien yhteisön oikeussäännöjen puuttuessa jätedirektiivin soveltamisalaan.

16. *Espanjan hallitus* huomauttaa sitä vastoin yleisluonteisesti, että sikaloiden kokonaismäärä Baix Terin kyseisissä kunnissa pieneni 387:stä 197:än vuodesta 1989 vuoteen 1999. Vaikka niiden lukumäärä on vuodesta 1999 jälleen hieman kasvanut, eläinten määrä on vähentynyt 12 017:llä. Espanjan viranomaisten toimenpiteet käsittävät lisäksi 63 seuraamusmenettelyn täytäntöönpanon.

17. Siitä, että Baix Terin pohjavesi on pilaantunut — erityisesti sikaloiden tuottaman lantaveden kasvavien määrien vuoksi — minkä Espanjan hallitus on myöntänyt ja useat tutkimukset vahvistaneet, ilmenee *komission* mielestä, että kyseisten sikaloiden jätteitä ei ole hyödynnetty eikä niistä ole huolehdittu jätedirektiivin 4 artiklan mukaisesti. Kyseisen direktiivin 9 artiklan vastaisesti kyseisillä sikaloilla ei ole myöskään jätelainsäädännössä edellytettyä lupaa. Tämä ilmenee Espanjan hallituksen sikaloiden laillistamisesta antamista tiedoista, jotka osoittavat, että suurella osalla näistä yrityksistä ei ollut asian kannalta merkityksellisenä ajankohtana lupaa eikä Espanjan hallituksen mainitsemaa kansallista lainsäädäntöä ollut noudatettu. Espanjan hallituksen komissiolle toimittamista asiakirjoistakaan ei voida päätellä, että kaikissa tai edes suurimmassa osassa noin 220 asianomaisesta sikalasta olisi suoritettu määräajoin asianmukaisia tarkastuksia jätedirektiivin 13 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

18. Komission mielestä eläinten raadot ovat kiistatta direktiivissä tarkoitettua jätettä. Se myöntää kuitenkin, että lantavesi, jota hyödynnetään hyvän maatalouskäytännön mukaisesti saman maatalousyrityksen sisällä lannoitteena, voi olla maatalouden sivutuote, jota yritys ei halua "hävittää" direktiivissä tarkoitetulla tavalla ja jota ei siten voida pitää jätteenä. Tämä ei kuitenkaan komission mukaan päde tässä tapauksessa ainakaan kaikkiin riidanalaisiin sikaloihin, sillä Espanjan hallitus ei ole missään vaiheessa esittänyt, että kaikki lantavesi käytettäisiin *lannoitteena* kyseisissä sikaloissa.

19. Espanjan hallituksen väitteeseen, jonka mukaan pitäisi soveltaa jätedirektiivin 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan poikkeussäännöstä, komissio vastaa, että ei ole olemassa mitään muuta sovellettavissa olevaa yhteisön oikeussääntöä ja että poikkeus ei siten voi olla sovellettavissa. Mahdolliset kansalliset säännökset eivät komission mukaan ole yleisestikään arvioiden kyseisessä säännöksessä tarkoitettua "muuta lainsäädäntöä", eivätkä Espanjan hallituksen mainitsemat säännökset muutenkaan täytä direktiiviin sisältyviä vaatimuksia.

20. *Espanjan hallitus* katsoo, että jätedirektiivi ei ole sovellettavissa riidanalaisten sikaloiden kaltaisiin yrityksiin. Sen mielestä lantaveden levittäminen pelloille on sallittu luonnollisen lannoituksen menetelmä, eikä sitä siis voida pitää direktiivin 1 artiklan a kohdassa tarkoitettuna jätteiden hävittämisenä.

21. Espanjan hallitus vetoaa siihen, että — mikäli yhteisöjen tuomioistuin katsoisi, että jätedirektiiviä on lähtökohtaisesti sovellettava — 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan poikkeussäännöstä voidaan joka tapauksessa soveltaa. Direktiivi 91/676/ETY [11] on näet kyseisessä poikkeussäännöksessä tarkoitettua "muuta lainsäädäntöä", koska kyseisessä direktiivissä säädetään maataloudesta peräisin olevan nitraatin aiheuttamasta pilaantumisesta, ja lantaveden levittämisestä pelloille aiheutuva ympäristölle haitallinen vaikutus on nimenomaan pohjaveden nitraattikuormitus. Lisäksi asetusta (EY) N:o 1774/2002 [12] sovelletaan sikaloiden eläinraatoihin. Poikkeussäännös on Espanjan hallituksen mukaan sovellettavissa myös silloin, kun sovellettavia kansallisia oikeussäännöksiä on olemassa. Tilanne on tällainen Espanjassa, koska sikalat kuuluvat Espanjan jätelainsäädännön eri säännösten soveltamisalaan.

22. Lopuksi Espanjan hallitus väittää, että komissio ei ole esittänyt todisteita jätedirektiivin väitetyistä rikkomisista. Se viittaa

11 — Vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta 12 päivänä joulukuuta 1991 annettu neuvoston direktiivi 91/676/ETY (EYVL L 375, s. 1) (jäljempänä nitraattidirektiivi).

12 — Muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveyssäännöistä 3 päivänä lokakuuta 2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1774/2002 (EYVL L 273, s. 1).

siihen, että Katalonian viranomaiset ovat ryhtyneet toimenpiteisiin maanviljelijöiden kouluttamiseksi ja lisätäkseen heidän tietämystään lantaveden asianmukaisesta käsittelemisestä sekä tukenut käsittelylaitosten rakentamista ylimääräiselle lantavedelle. Kaksitoista tällaista laitosta on jo käytössä ja kymmenen on hyväksymisvaiheessa.

B *Arviointi*

1. Alustava huomautus

23. Komissio arvostelee ensimmäisessä kanneperusteessaan Espanjan kuningaskuntaa siitä, että se ei ole toteuttanut Baix Terin alueella tarvittavia toimenpiteitä noudattaakseen jätedirektiivin 4, 9 ja 13 artiklasta johtuvia velvoitteitaan. Kuten asiassa C-416/02, väitetty jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen ei koske niinkään näiden säännösten täytäntöönpanoa Espanjan oikeudessa, vaan pikemminkin näiden säännösten täytäntöönpanoa käytännön tasolla.

24. Kuten jo tämän ratkaisuehdotuksen johdanto-osassa totesin, nyt käsiteltävä asia eroaa kuitenkin asiasta C-416/02 siltä osin kuin väitetty direktiivien rikkominen ei liity yhteen ainoaan yritykseen vaan useisiin yrityksiin tietyllä alueella.

25. Komission osalta kyseessä ei tässä tapauksessa siis ole sen selvittäminen, osoittaisiko yksi yksittäistapaus, kuten tietyn sikalan lantavedestä huolehtiminen ympäristöä vahingoittavalla ja siten jätedirektiivin tavoitteiden kanssa yhteensopimattomalta vaikuttavalla tavalla, jo sellaisenaan tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi vaadittavien toimenpiteiden laiminlyömisen, vaan pikemminkin sen osoittaminen, että Espanjan viranomaiset ovat laiminlyöneet kokonaisvaltaisesti velvoitteitaan jätedirektiivin edellä mainittujen säännösten käytännön täytäntöönpanossa Baix Terin alueen sikaloiden osalta. Tämän jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamiseksi ei siten edellytetä, että Baix Terin alueen jokaisen yksittäisen riidanalaisen sikalan osalta pitäisi osoittaa, että kyseessä ovat jätedirektiivissä tarkoitetut jätteet ja että jätedirektiiviä ei ole käytännössä pantu oikein tai tehokkaasti täytäntöön.

2. Jätedirektiivin sovellettavuus

26. Jätedirektiivin 1 artiklan a kohdassa tarkoitettu jätteen käsite

27. Ennen kuin voidaan arvioida, onko kyseessä komission väittämä jätedirektiivin 4, 9 ja 13 artiklan rikkominen, on aluksi vastattava siihen kysymykseen, kuuluvatko aineet, joista tässä oikeudenkäynnissä on

kyse — eli lantavesi ja eläinten raadot — "jätteinä" jätedirektiivin soveltamisalaan.

a) Luokitteleminen jätedirektiivin jätteen käsitteen soveltamisalaan kuuluvaksi

28. Kuten jo asiassa C-416/02 antamassani ratkaisuehdotuksessa totesin, se, onko eläinten raatojen ja lantaveden kaltaisia aineita pidettävä jätteinä, riippuu siitä, hävittääkö haltija asianomaiset aineet tai esineet, aikooko se hävittää ne tai onko se velvollinen hävittämään ne, mitä on arvioitava kaikkien seikkojen perusteella, ja arvioinnin yhteydessä on otettava huomioon jätedirektiivin tavoite ja varottava vaarantamasta sen tehokasta vaikutusta. [13]

29. Totesin sen jälkeen, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan aine, joka saadaan sellaisen tuotantoprosessin tuloksena, jolla ei ole pääasiallisesti pyritty tuottamaan sitä, on joko pelkkä jäännöstuote tai se saattaa tietyin edellytyksin olla myös sivutuote, jota yritys ei halua "hävittää", joten sitä ei voida pitää jätteenä. [14]

30. Tämän perusteella totesin siinä yhteydessä, että eläinten raadot ovat pelkkiä sikalan jäännöstuotteita ja siten lähtökohtaisesti jätedirektiivin 1 artiklan a kohdassa tarkoitettua "jätettä". [15] Tämä pätee myös tässä tapauksessa.

31. Lantaveden osalta asiassa C-416/02 antamastani ratkaisuehdotuksesta ilmenee, että lantaveden luonnetta jätteenä on arvioitava erikseen. [16]

32. Kuten totesin, on näet todellakin ajateltavissa, että on tapauksia, joissa maataloustoiminnassa syntyvää lantavettä ei voida pitää direktiivissä tarkoitettuna jätteenä, kuitenkin sillä edellytyksellä, että on varmaa, että lantavesi käytetään uudelleen sitä "ensin muuntamatta tuotantoprosessissa" eli sitä hyödynnetään maanviljelyn eduksi — eli levitetään lannoitteeksi (muu järkevä käyttötapa ei kai yleisesti arvioiden tule kyseeseen). [17] Kun lantavettä toisaalta levitetään enemmän kuin hyvän maatalouskäytännön mukaan lannoitteeksi tarvitaan tai ylipäänsä levitetään pellolle, jolla lannoittaminen ei ole tarpeen, koska sitä ei esimerkiksi lainkaan viljellä tai se on kesannolla, tämä riittänee

13 — Ks. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 24–28 kohta.

14 — Ks. em. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 29 ja 30 kohta.

15 — Ks. em. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 31 kohta.

16 — Ks. em. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 32 kohta.

17 — Ks. em. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 33–35 kohta.

lähtökohdaksi sille, että lantaveden haltijan kannalta se hävitetään. [18]

33. Nyt käsiteltävässä asiassa ei voida pitää mahdottomana sitä, että lantavesi yksittäistapauksessa jossain tietyssä riidanalaisessa sikalassa levitetään lannoitteeksi hyvän maatalouskäytännön mukaisesti eikä sitä siten voida pitää jätedirektiivissä tarkoitettuna jätteenä. Käytettävissä olevien tietojen perusteella on kuitenkin todettava, että Baix Terin alueella on verrattain tiheä osittain huomattavan suurten sikaloiden verkosto, joka siten tuottaa suuria määriä lantavettä, kuten komissio on todennut ilman, että tätä olisi kiistetty. Espanjan hallituksen esityksenkään mukaan kaikkea lantavettä ei ole kai tarkoitus käyttää lannoitteena maanviljelyssä. Se on viitannut pikemminkin siihen, että useita lantavettä hyödyntäviä tai siitä huolehtivia laitoksia on toiminnassa tai niitä ollaan perustamassa. [19] Todettakoon lopuksi, että sitä, että kyseinen alue on nitraatin pilaama — mitään muuta vakavasti otettavaa syytä kuin maatalous ei ole tässä tapauksessa esitetty, — mitä Espanjan hallitus ei ole kiistänyt ja mikä on useissa kohdin näytetty toteen, on pidettävä ainakin indisiona ylilannoituksesta ja siten sellaisesta lannoituskäytännöstä, joka ei vastaa hyvää maatalouskäytäntöä.

34. Näiden toteamusten perusteella voidaan mielestäni katsoa, että riidanalaisten sikaloiden Baix Terin alueella tuottama lantavesi on yleisesti arvioiden sianhoidon jäännöstuote, jonka asianomaiset yritykset haluavat hävittää, joten sitä on pidettävä jätedirektiivissä tarkoitettuna jätteenä.

35. Edellä esitetyn perusteella on todettava, että sekä eläinten raatoja että ainakin tiettyä osaa riidanalaisten sikaloiden tuottamasta lantavedestä on pidettävä jätedirektiivissä tarkoitettuna jätteenä.

b) Jätedirektiivin 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan iii alakohdan poikkeussäännös

36. Jätedirektiivin 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan iii alakohdan poikkeussäännöksessä viitataan yleisesti "eläinten raatoihin" ja "maatalouden jätteisiin", kun kyseessä ovat "ulosteet ja muut luonnonmukaiset, vaarattomat maanviljelyksessä käytetyt aineet".

18 — Ks. em. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 38 ja 39 kohta.

19 — Kuten olen korostanut em. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 42 kohdassa, siitä, että ainetta käytetään tavalla, joka ei aiheuta vaaraa ympäristölle tai ihmisten terveydelle, ei voida päätellä, etta tämä aine ei olisi jätettä. Vaarattomalla tai haittaa aiheuttamattomalla käytöllä on varmasti merkitystä direktiivistä johtuvien eri velvoitteiden täyttämisen kannalta — eli esimerkiksi sen kannalta, onko luvanhankkimisvelvoite olemassa tai miten tehokasta valvonnan on oltava, — mutta tämä ei vielä sellaisenaan poissulje sitä, että kyseessä on hävittäminen. Se, että lantavedestä huolehditaan erityisissä laitoksissa, viittaa pikemminkin siihen, että kyseessä on lantavesi, joka halutaan hävittää.

37. Sian raadot ja sian lantavesi kuuluvat näin ollen lähtökohtaisesti tämän poikkeussäännöksen soveltamisalaan, joten direktiivin sovellettavuus riippuu myös siitä, että ei ole olemasa tässä säännöksessa tarkoitettua mainittuja jätteitä koskevaa "muuta lainsäädäntöä". [20]

38. Espanjan hallitus on vedonnut tältä osin yhtäältä yhteisön lainsäädäntöön eli nitraattidirektiiviin ja asetukseen N:o 1774/2002 ja toisaalta useisiin kansallisiin säädöksiin.

39. Asiassa AvestaPolarit annetun tuomion mukaan mainitussa poikkeussäännöksessä tarkoitettua "muuta lainsäädäntöä" voi olla sekä erityinen yhteisön lainsäädäntö että myös erityinen kansallinen lainsäädäntö. [21]

40. Riippumatta siitä, onko tässä tapauksessa kyseessä erityinen yhteisön lainsäädäntö vai kansallinen lainsäädäntö, ei missään tapauksessa riitä, että nämä oikeussäännöt koskevat riidanalaisia jätteitä vain joltain osin. Tällaisen lainsäädännön on pikemminkin kosketettava niiden "hyödyntämistä" jätteenä jätedirektiivin 1 artiklan d kohdassa tarkoitetulla tavalla, ja sillä on pyrittävä samoihin tavoitteisiin kuin direktiivillä ja sen on johdettava sellaiseen ympäristönsuojelun tasoon, joka vastaa vähintään direktiivillä tavoiteltua tasoa. [22]

41. Espanjan hallituksen mainitsemasta nitraattidirektiivistä olen jo asiassa C-416/02 antamassani ratkaisuehdotuksessa todennut, että se ei täytä edellä mainittuja edellytyksiä. [23]

42. Asetuksesta N:o 1774/2002 on riittävää todeta, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan arvioinnin kannalta olennaisena ajankohtana eli perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä [24] tämä asetus ei ollut vielä sovellettavissa. [25] Asetuksen sisällön käsitteleminen ei siten ole tässä yhteydessä tarpeen.

43. Espanjan hallitus on vedonnut lisäksi useisiin kansallisiin, koko valtiossa voimassa oleviin säädöksiin, jotka ovat sovellettavissa

20 — Vrt. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 45–47 kohta.

21 — Asia C-114/01, AvestaPolarit, tuomio 11.9.2003 (Kok. 2003, s. I-8725, 50 ja 51 kohta).

22 — Vrt. saman tuomion 51, 52 ja 59 kohta.

23 — Ks. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 51 kohta.

24 — Vrt. mm. asia C-147/00, komissio v. Ranska, tuomio 15.3.2001 (Kok. 2001, s. I-2387, 26 kohta) ja asia C-272/01, komissio v. Portugali, tuomio 15.7.2004 (Kok. 2004, s. I-6767, 29 kohta).

25 — Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen liittyy syyskuun loppua 2001 edeltävään ajanjaksoon. Asetus on sen 38 artiklan mukaan kuitenkin tullut Espanjan osalta voimaan vasta 30.10.2002.

lantaveteen (kuninkaan asetukset nro 261/1996 ja nro 324/2000 ja Espanjan jätelaki 10/1998) sekä — suullisessa käsittelyssä — kahteen ministeriön päätökseen, jotka on tehty 20.10.1980 ja 22.2.2001 ja jotka koskevat eläinten raatoja.

44. Kuninkaan asetusten nro 261/1996 ja nro 324/2000 sekä mainittujen ministeriön päätösten osalta olen asiassa C-416/02 antamassani ratkaisuehdotuksessa jo todennut, että näitä säännöksiä ei voida pitää säännöksinä, jotka koskisivat lantaveden tai eläinten raatojen hyödyntämistä jätteenä jätedirektiivin 1 artiklan d kohdassa tarkoitetulla tavalla. [26]

45. Tämä pätee mielestäni myös Espanjan jätelakiin 10/1998, johon Espanjan hallitus on viitannut tässä oikeudenkäynnissä ja joka sen antamien tietojen mukaan on toissijaisesti sovellettavissa. Espanjan hallituksen lausumista ilmenee näet muun muassa, että siinä säädetään jätteiden käsittelystä ainoastaan nitraattidirektiivin ja sen täytäntöönpanosäädösten yhteydessä ja että ei ole olemassa jätedirektiivin mukaista lupamenettelyä, jota sovellettaisiin lantaveden levittämiseen.

26 — Ks. em. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 52-57 kohta.

46. Espanjan hallitus on maininnut vielä myös useita Katalonian aluetta koskevia säännöksiä, jotka liittyvät eri tavoin lantaveteen (mm. sen huoltosuunnitelmia koskevat säännökset ja huoltoa koskevat ohjeet, lannoituskäytäntöä ja lannanlevitystä koskevat säännöt sekä tietyt lupaedellytykset).

47. Espanjan hallitus ei ole mielestäni kuitenkaan kyennyt osoittamaan, että nämä alueelliset säännökset eivät koskisi lantavettä ja sen käsittelyä ainoastaan yksittäisten seikkojen osalta vaan muodostaisivat sääntelykokonaisuuden, joka koskisi sen huoltoa jätedirektiivin 1 artiklan d kohdassa tarkoitetulla tavalla ja johtaisi direktiivin kanssa vertailukelpoiseen ympäristönsuojelun tasoon. Espanjan hallitus ei ole myöskään varsinaisesti kiistänyt komission tekemän vastaavan yksityiskohtaisen tutkimuksen oikeellisuutta, vaikka siinä tehtiin se päätelmä, että mainittuihin Katalonian säännöksiin — myös kokonaisuutena tarkastellen — liittyi jätedirektiiviin verrattuna tiettyjä aukkoja. Lisäksi Espanjan hallitus on maininnut ainoastaan lantaveteen liittyvät Katalonian säännökset, ei sitä vastoin eläinten raatoja koskevia säännöksiä.

48. Tästä riippumatta on yleisesti huomautettava, että Espanjan hallitus on esittänyt, että lantavettä ei kansallisessa lainsäädännössä — toisin kuin jätedirektiivissä, kuten

edellä todettiin [27] — pidetä lainkaan jätteenä, joten jo sen vuoksi on syytä epäillä, säädetäänkö kansallisessa lainsäädännössä ylipäänsä lantaveden "huollosta" jätteenä.

49. Näin ollen on todettava, että tässä tapauksessa ei ole olemassa erityistä yhteisön lainsäädäntöä eikä erityistä kansallista lainsäädäntöä — koko valtion eikä alueellisella tasolla, — jotka sisällöltään täyttäisivät jätedirektiivin 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan iii alakohdassa asetetut vaatimukset.

50. Jätedirektiivin 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan iii alakohdan poikkeussäännöstä ei näin ollen voida missään tapauksessa soveltaa nyt käsiteltävään asiaan. Tässä yhteydessä on myös tarpeetonta käsitellä komission perusteluja, joiden mukaan asiassa AvestaPolarit annettuun tuomioon liittyvää oikeuskäytäntöä pitäisi muuttaa sillä tavoin, että ainoastaan yhteisön lainsäädäntöä pitäisi pitää kyseisessä poikkeussäännöksessä tarkoitettuna "muuna lainsäädäntönä".

27 — Ks. edellä 28 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

C Jätedirektiivin 4, 9 ja 13 artiklan rikkominen

51. Komissio väittää, että Espanjan kuningaskunta ei ole toteuttanut Baix Terin alueen sikaloiden osalta tarpeellisia toimenpiteitä jätedirektiivin 4, 9 ja 13 artiklan mukaisten velvoitteidensa noudattamiseksi.

52. Velvoitteiden sisällöstä todettakoon, että jätedirektiivin 4 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että jätteet hyödynnetään tai niistä huolehditaan vaarantamatta ihmisten terveyttä ja aiheuttamatta vahinkoa ympäristölle (1 kohta). Jäsenvaltioiden on erityisesti toteutettava tarvittavat toimenpiteet jätteiden hylkäämisen tai valvomattoman huolehtimisen estämiseksi (2 kohta).

53. Tämän artiklan tavoitteiden saavuttamiseksi yrityksille, jotka huolehtivat jätteistä, asetetaan jätedirektiivin 9 artiklassa luvanhankkimisvelvoite, ja kyseisen direktiivin 13 artiklan mukaan niissä on tehtävä määräajoin asianmukaisia tarkastuksia.

54. Siitä, onko Espanjan kuningaskunta toteuttanut tarpeelliset toimenpiteet näiden velvoitteiden täyttämiseksi, on aluksi todet-

tava, että Espanjan hallitus ei ole kiistänyt komission lausumaa, jonka mukaan Baix Terin alueella toimivat sikalat — joita on noin 200 — tuottavat suuria määriä lantavettä ja eläinten raatoja. Lisäksi on riidatonta, että useissa mittauksissa on ilmennyt korkeita nitraattiarvoja Baix Terin pohjavedessä, eikä tässä yhteydessä ole kyseenalaistettu myöskään tämän nitraatin aiheuttaman pilaantumisen ja sikalatoiminnan välistä yhteyttä.

55. Tästä syystä on mielestäni ilmeistä, että sikaloista peräisin olevista jätteistä ei ole asian kannalta merkityksellisen arvointijakson aikana huolehdittu siten, että niistä ei olisi aiheutunut vahinkoa ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Tähän viittaa myös se, että Espanjan hallituksen antamien tietojen perusteella näistä jätteistä huolehtimiseksi välttämättömät tilat tai laitokset ovat osittain vasta suunnitteilla tai perustamisvaiheessa.

56. Komissio on lisäksi Espanjan hallitukselta saamiensa asiakirjojen perusteella todennut, että suurella osalla riidanalaisista sikaloista ei ollut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen arvioinnin kannalta merkityksellisenä ajankohtana lupaa eikä niissä siihen mennessä ollut suoritettu säännöllisiä tarkastuksia.

57. Espanjan hallitus ei ole sinänsä kiistänyt näiden toteamusten paikkansapitävyyttä vaan on pikemminkin todennut, että sittemmin on toteutettu useita laillistamistoimia ja suoritettu erilaisia tarkastuksia, jotka ovat johtaneet seuraamusten määräämiseen. Tämä ei mielestäni kuitenkaan riitä siihen, että voitaisiin hylätä väite, jonka mukaan luvanhankkimisvelvoite ja (säännöllisiä) tarkastuksia koskeva velvoite oli — ainakin asianomaisena arviointiajankohtana — laiminlyöty.

58. Näiden toteamusten perusteella Espanjan kuningaskunta ei ole mielestäni toteuttanut Baix Terin alueen sikaloiden osalta tarpeellisia toimenpiteitä jätedirektiivin 4, 9 ja 13 artiklasta johtuvien velvoitteidensa täyttämiseksi.

59. Tästä syystä katson, että ensimmäinen kanneperuste on hyväksyttävä.

VI YVA-direktiivin rikkominen

A *Asianosaisten olennaiset lausumat*

60. Komissio katsoo toisessa kanneperusteessaan, että Espanjan kuningaskunta on

rikkonut YVA-direktiivin 2 artiklan ja 4 artiklan 2 kohdan alkuperäistä versiota tai niiden YVA-muutosdirektiivillä muutettua versiota, kun se ei ole suorittanut minkäänlaista ympäristövaikutusten arviointia ennen riidanalaisten sikaloiden rakentamista tai niiden myöhempää laajentamista.

61. Se katsoo, että jäsenvaltioille näiden direktiivien 4 artiklan 2 kohdassa myönnetyllä harkintavallalla, joka liittyy näiden direktiivien liitteessä II mainittujen arviointia edellyttävien hankkeiden määrittämiseen, ei anneta jäsenvaltioille toimivaltaa poissulkea täydellisesti ja lopullisesti yhtä tai useampaa liitteessä II mainituista hankeryhmistä sen mahdollisuuden ulkopuolelle, että niissä suoritettaisiin ympäristövaikutusten arviointi. Tätä harkintavaltaa pikemminkin rajoitetaan velvoitteella, jonka mukaan on arvioitava sellaisten hankkeiden vaikutukset, joilla voidaan ennakoida erityisesti niiden laadun, koon tai sijainnin vuoksi olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia.

62. Tästä syystä komissio katsoo, että edeltävä ympäristövaikutusten arviointi olisi pitänyt suorittaa, kun otetaan huomioon useimpien riidanalaisten sikaloiden kielteiset ympäristövaikutukset — erityisesti vesistöjen pilaantuminen ja paha haju —, joita niillä on kyseisen alueen sikalatoiminnan suuren laajuuden vuoksi ja siksi, että ne sijaitsevat Espanjan viranomaisten nitraattidirektiivissä tarkoitetuksi pilaantumisalttiiksi vyöhykkeeksi määrittelemällä alueella. Espanjan hallitus on perusteltuun lausuntoon antamassaan vastauksessa lähinnä myöntänyt, että nyt käsiteltävässä asiassa riidanalaisten sikaloiden ympäristövaikutuksia ei ole arvioitu ennen niiden rakentamista tai laajentamista.

63. *Espanjan hallitus* kiistää tämän kanneperusteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymisen perustellen näkemystään sillä, että komissio ei ole selventänyt, mitä YVA-direktiivin versiota on rikottu.

64. Se vetoaa toissijaisesti siihen, että kanneperuste on perusteeton, ja väittää, että vuosina 2000–2003 Baix Terin alueen sikalat aloittivat kaksitoista lupamenettelyä tai ympäristövaikutusten arviointia, ja niistä yhdeksän koski olemassa olevien sikaloiden laillistamista. Näin ollen vain kolme hanketta koski uuden sikalakapasiteetin käyttöönottoa, ja kaiken kaikkiaan neljä hakemusta hylättiin.

65. Komissio esittää, että Espanjan kuningaskunta on rikkonut sekä YVA-direktiivin alkuperäistä versiota että sen YVA-muutosdirektiivillä muutettua versiota sen mukaan, minä ajankohtana asianomaiset sikalat on

rakennettu tai niitä on laajennettu. Kannekirjelmä on siten riittävän selvä, ja sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyttyvät. Komissio huomauttaa Espanjan hallituksen lausuman sisällöstä, että ympäristövaikutusten arviointi olisi joka tapauksessa pitänyt suorittaa ennen asianomaisen sikalan rakentamista tai laajentamista.

B *Arviointi*

66. Tämä kanneperuste on mielestäni tutkittava syistä, jotka olen esittänyt jo vastaavan tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumista koskevan väitteen yhteydessä asiassa C-416/02, joten jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen ajankohtaan ja direktiivin kummankin version sovellettavuuteen liittyvät kysymykset on pikemminkin käsiteltävä kanneperusteen perusteltavuuden arvioimisen yhteydessä. [28]

67. Perusteltavuuden osalta katson tässä tapauksessa kuitenkin, että komissio ei ole esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle tietoja, jotka olisivat olleet tarpeen, jotta kyettäisiin ratkaisemaan riittävän varmasti, onko jäsenyysvelvoitteet jätetty täyttämättä sen väittämällä tavalla.

28 — Ks. em. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 79–85 kohta.

68. Jonkinlaisella varmuudella voidaan todeta ainoastaan, että ainakaan suuressa osassa riidanalaisista sikaloista Baix Terin alueella ei ole suoritettu minkäänlaista ympäristövaikutusten arviointia. Kuitenkaan ei ole täsmällisesti osoitettu, olisiko Espanjan kuningaskunnan pitänyt ylipäänsä suorittaa tällainen arviointi ja missä laajuudessa se olisi mahdollisesti pitänyt suorittaa riidanalaisissa sikaloissa tai osassa niistä niiden laadun, koon tai sijainnin vuoksi YVA-direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti, sellaisena kuin se on alkuperäisessä tai YVA-muutosdirektiivillä muutetussa muodossa.

69. Ei ole myöskään tiedossa, milloin riidanalaiset sikalat on rakennettu tai milloin niitä on laajennettu tai miten paljon niitä on laajennettu tai onko niitä ylipäänsä laajennettu. Näin ollen ei ole myöskään mahdollista todeta riittävän täsmällisesti, onko Espanjan kuningaskunta mahdollisesti rikkonut YVA-direktiiviä sen alkuperäisessä tai YVA-muutosdirektiivillä muutetussa muodossa tai missä määrin se on sitä rikkonut.

70. Väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteaminen tällaisin perustein perustuisi lähinnä vain olettamuksiin. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission tehtävänä on kuitenkin toimittaa yhteisöjen tuomioistuimelle tarvittavat seikat, jotta tämä voi todeta jäsenyysvelvoittei-

den noudattamatta jättämisen, eikä se tällöin voi nojautua minkäänlaisiin olettamiin. [29]

71. Tästä syystä katson, että toinen kanneperuste on hylättävä perusteettomana.

VII Pohjavesidirektiivin rikkominen

A *Asianosaisten olennaiset lausumat*

72. Komissio katsoo, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut pohjavesidirektiivin 3 artiklan b kohdan, 5 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole suorittanut hydrogeologista ennakkotutkimusta riidanalaisten sikaloiden vaikutuspiiriin kuuluvilla alueilla.

73. Hydrogeologinen tutkimus olisi ollut välttämätön, koska riidanalaisten sikaloiden lantavettä on levitetty valvonnatta, minkä vahvistaa Espanjan viranomaisten vireille panema seuraamusmenettely. Komissio viittaa lisäksi osittain vakavaan lantavedestä peräisin olevan nitraatin aiheuttamaan pilaantumiseen, minkä vahvistavat Espanjan hallituksen tunnustamat eri tutkimukset ja useat kokeet. Komissio katsoo, että nitraatti on pohjavesidirektiivissä tarkoitettu vaarallinen aine, koska se sisältyy tämän direktiivin liitteessä olevassa luettelossa II olevaan 3 kohtaan.

74. *Espanjan hallitus* vastaa, että kansalliset viranomaiset ovat teettäneet hydrogeologisia olosuhteita koskevia tutkimuksia niiden toimenpiteiden yhteydessä, joita ne ovat toteuttaneet maataloudesta peräisin olevan nitraatin torjunnassa nitraattidirektiivin perusteella.

75. Lisäksi se esittää, että sittemmin on ryhdytty huomattaviin ponnistuksiin nitraattikuormituksen vähentämiseksi, ja siinä on suureksi osaksi myös onnistuttu.

B *Arviointi*

76. Pohjavesidirektiivin 3 artiklan b kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet rajoittaakseen direktiivin luettelon II aineiden pohjaveteen joutumista, jotta vältytään näiden aineiden aiheuttamalta pohjaveden pilaantumiselta. Tämän

29 — Ks. mm. asia 96/81, komissio v. Alankomaat, tuomio 25.5.1982 (Kok. 1982, s. 1791, 6 kohta); asia C-404/00, komissio v. Espanja, tuomio 26.6.2003 (Kok. 2003, s. I-6695, 26 kohta) ja asia C-434/01, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 6.11.2003 (Kok. 2003, s. I-13239, 21 kohta).

velvoitteen täyttämiseksi jäsenvaltioiden on mm. saatettava ennakkotarkastuksen alaisiksi "huolehtiminen näistä aineista tai näiden aineiden huolehtimistarkoituksessa suoritettu kaatopaikalle vienti, jonka voidaan epäillä johtavan epäsuoraan päästöön". Tämän ennakkotarkastuksen on direktiivin 7 artiklan nojalla käsitettävä hydrogeologinen tutkimus.

77. Komissio on tässä tapauksessa nojautunut ainoastaan siihen, että asianomaisen alueen vedet on todettu nitraatin pilaamiksi. Se ei ole osoittanut, että nitraatti olisi voinut joutua pohjaveteen muulla tavoin kuin sen vuoksi, että lantavesi on levitetty pelloille.

78. Kuten olen asiassa C-416/02 antamassani ratkaisuehdotuksessa kuitenkin jo osoittanut, nitraattia ei voida pitää pohjavesidirektiivin luettelossa II tarkoitettuna vaarallisena aineena. [30]

79. Lisäksi olen todennut, että lantaveden levittämistä pelloille ei yleisesti voida pitää pohjavesidirektiivin 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen toisessa luetelmakohdassa tarkoitettuna "huolehtimi[sena] näistä aineista — —, jonka voidaan epäillä johtavan epäsuoraan päästöön". [31]

80. Syistä, jotka olen asiassa C-416/02 antamassani ratkaisuehdotuksessa esittänyt, katson näin ollen, että pohjavesidirektiiviä ei voida tässäkään tapauksessa soveltaa, [32] joten komission väite, jonka mukaan tätä direktiiviä on rikottu, koska hydrogeologista tutkimusta ei ole suoritettu, on todettava perusteettomaksi ilman, että olisi tarpeen käsitellä muita kysymyksiä, kuten Espanjan hallituksen mainitsemien erilaisten hydrogeologisten tutkimusten merkitystä.

Kolmas kanneperuste on mielestäni näin ollen perusteeton, joten se on hylättävä.

VIII Juomavesidirektiivin rikkominen

A *Asianosaisten olennaiset lausumat*

81. Komissio katsoo, että Espanjan viranomaiset ovat rikkoneet juomavesidirektiivin

30 — Ks. em. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 110–116 kohta.

31 — Ks. em. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 117–121 kohta.

32 — Ks. em. asiassa C-416/02 antamani ratkaisuehdotuksen 122 kohta.

7 artiklan 6 kohtaa, koska ne eivät ole toteuttaneet tarpeellisia toimenpiteitä, jotta asianomaisen alueen juomavesi vastaisi direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädettyjä vaatimuksia. Nitraattiarvot ovat selvästi yli direktiivin liitteessä I olevassa luettelossa C mainittujen sallittujen arvojen eli nitraatin osalta 50 mg/l:n enimmäispitoisuuden. Komissio viittaa useisiin näytteisiin ja siihen, että Espanjan viranomaiset ovat myöntäneet, että tämä suurin sallittu pitoisuus on ylitetty useissa Baix Terin alueen kunnissa. Komissio vetoaa siihen, että direktiivissä asetetaan lopputulosta koskeva velvoite.

82. *Espanjan hallitus* ei kiistä sitä, että suurin sallittu nitraatin pitoisuus on ylitetty tiettyjen kuntien vedenjakelujärjestelmissä. Se väittää, että kuormitukset ovat sittemmin osittain selvästi pienentyneet. Lisäksi tällä hetkellä on perustellusti valittu Espanjan viranomaisten mielestä ainoa direktiivin päämäärän mukainen mahdollinen vaihtoehto eli ilmoitettu asukkaille veden käytöstä juomavetenä.

B *Arviointi*

83. Juomavesidirektiivin 7 artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että liitteessä I olevia suurimpia sallittuja arvoja ei ylitetä.

84. Espanjan hallitus ei kiistä sitä, että asian kannalta merkityksellisenä ajankohtana eli silloin, kun perustellussa lausunnossa asetettu määräaika päättyi, kyseisen alueen eri mittausasemilla mitattu nitraattikuormitus ylitti liitteessä I sallitun 50 mg/l:n enimmäisarvon, vaan viittaa pikemminkin ponnistuksiin, joita on suoritettu nitraattiarvojen alentamiseksi.

85. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin jo todennut, juomavesidirektiivin vaatimusten täyttyminen ei riipu ponnistuksista, joita jäsenvaltion alueella on suoritettu juomaveden laadun parantamiseksi. Direktiivin 80/778 7 artiklan 6 kohdassa ei näet aseteta jäsenvaltioille toimintavelvoitetta vaan tulosvelvoite. [33]

86. Näin ollen on todettava perustelluksi komission väite, jonka mukaan Espanjan kuningaskunta on rikkonut juomavesidirek-

33 — Asia C-316/00, komissio v. Irlanti, tuomio 14.11.2002 (Kok. 2002, s. I-10527, 37 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja asia C-337/89, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 25.11.1992 (Kok. 1992, s. I-6103, 21 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

tiivin 7 artiklan 6 kohtaa, koska Baix Terin alueen muutamissa yleisissä vedenjakelujärjestelmissä on ylitetty tämän direktiivin perusteella suurin sallittu nitraattimuuttujan pitoisuus.

Neljäs kanneperuste on siten hyväksyttävä.

IX Oikeudenkäyntikulut

87. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä, yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan. Koska molemmat asianosaiset ovat osittain voittaneet ja osittain hävinneet asiansa ja kun otetaan huomioon molempien lausumien perusteltavuus tai sen puuttuminen, ehdotan, kuten asiassa C-416/02, että molemmat asianosaiset vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

X Ratkaisuehdotus

88. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

1) toteaa, että koska Espanjan kuningaskunta

— ei ole toteuttanut direktiivin 75/442/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/156/ETY, 4, 9 ja 13 artiklasta johtuvien velvoitteidensa

noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä, koska se ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä varmistaakseen, että Geronan maakunnan Baix Terin alueen sikaloista peräisin olevista jätteistä huolehditaan tai että ne hyödynnetään vaarantamatta ihmisten terveyttä tai pilaamatta ympäristöä, ja koska mainituilla sikaloilla suurimmaksi osaksi ei ole direktiivissä edellytettyä lupaa eikä niissä ole suoritettu tällaisille yrityksille välttämättömiä säännönmukaisia tarkastuksia,

— ja koska muutamissa Baix Terin alueen yleisissä vedenjakelujärjestelmissä on ylitetty direktiivin 80/778/ETY liitteessä I olevan C osan 20 kohdassa vahvistettu nitraattimuuttujan suurin sallittu pitoisuus kyseisen direktiivin 7 artiklan 6 kohdan vastaisesti se ei ole täyttänyt kyseisten direktiivien noudattamisen edellyttämiä velvoitteitaan

2) hylkää kanteen muilta osin ja

3) velvoittaa komission ja Espanjan kuningaskunnan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.